కిన్నెరసాని పాటలు

*

కోకిలమ్మ పెళ్లి

*

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

మొదటి ముద్రణము
౧౯౩౮

ఆంధ్ర గ్రంథాలయముద్రాశాల : బెజవాడ

చిత్రాలు

బాపిబావ

కిన్నెరసాని పాటలు

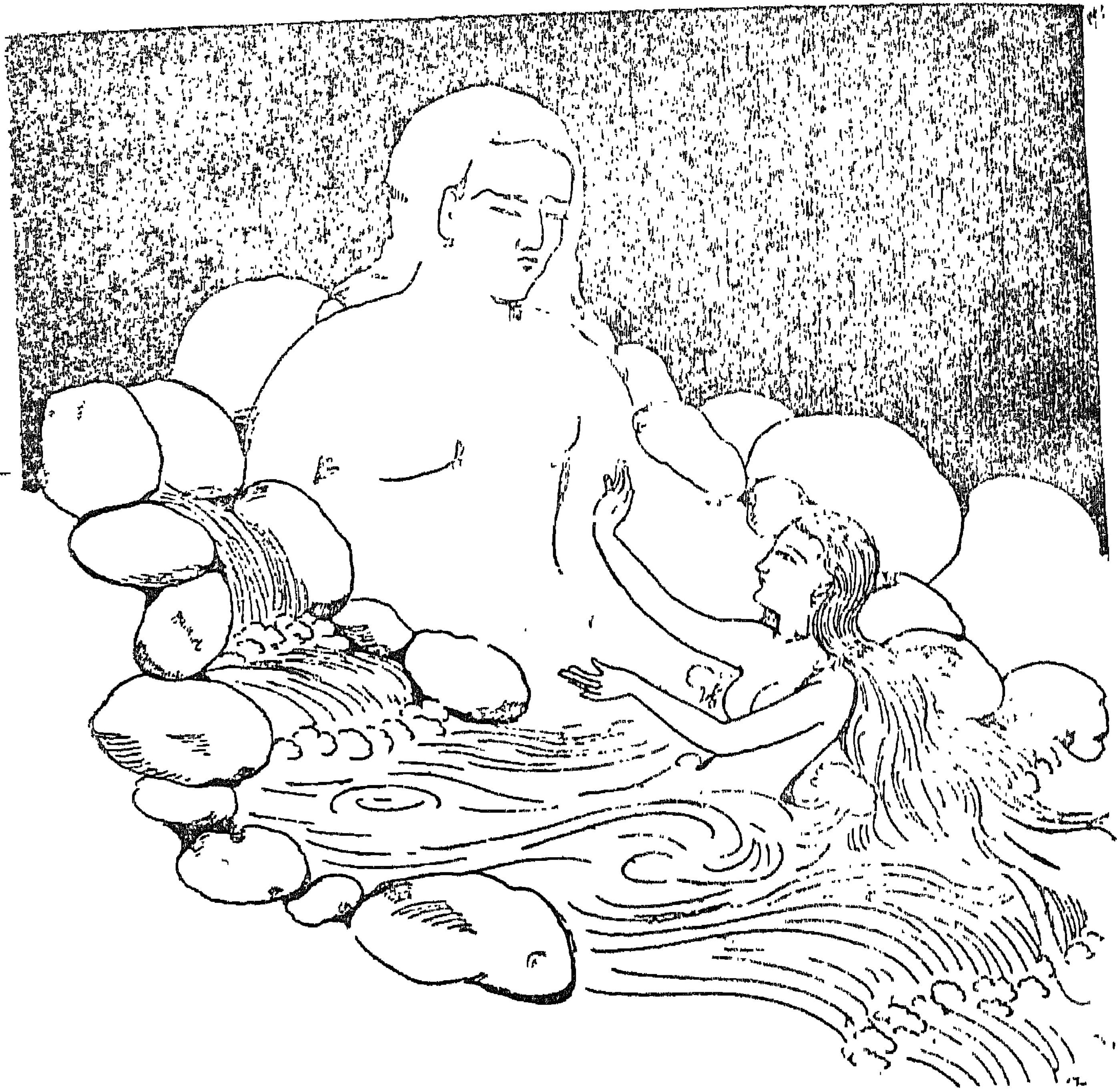
కల్పన :

కిన్నెర మహాపతివ్రత. అందరు తెలుగుకన్నెలవలెనే ఉద్విగ్న హృదయ. ఎక్కువ తెలుగుకుటుంబాలవు సామాన్యమైన అత్తా కోడళ్ళ పోరాటం ఆ యింట్లోనూ వెలిసింది. కొడుకుసుఖ మెరుగని అత్తకు కిన్నెరమీద నింద లారోపించటం పని అయింది. ఒకప్పుడు ఆవిడ చేసిన నింద భరించటం కష్టమైంది. కిన్నెరహృదయం శోకం చేత ప్రళయసముద్రం అయింది. కిన్నెరభర్త ఏంచేస్తాడు ? తల్లిని కాదనాలేడు, భార్యను ఓదార్చుకోనూలేడు. ఆవేశహృదయంతో కిన్నెర అడవులవెంట పరుగెత్తింది. భర్త పోయి ఆమెను వద్దని కౌగిలించుకొన్నాడు. ఆమె అతనికౌగిట్లోనే కరిగి నీరై వాగై ప్రవహించింది. అతడు శోకించి శోకించి శిల అయినాడు,

వనములను దాటి 'పెన్నేల బయలు' దాటి
తోగులను దాటి దుర్గమాద్రులను దాటి
పులుల యేనుగుల నడుగులు కలుపుకొనుచు
'రాళ్ల వాగు' దాటి పథాంతరములు దాటి

అచట కిన్నెరసాని —

నా యాత్మయందు
నిప్పటికి దాని సంగీతమే నదించు ...



కిన్నెర పుట్టిక

ఓహో కిన్నెరసాని
ఓహో కిన్నెరసాని
ఊహామాత్రము లోపల
నేల నిలువవే జవరాలా!

కరగిపోతి నిలువెల్లను
తరలించితి నాజీవము
మరగిపోయి నాగుండియ
సురిగిపోయెనే ప్రియురాలా - ఓహో!

తన మొడ తప్పే యున్నది
అనుకోవే నాథునిదెస
వనితలు నీవలె కఠినలు
కనిపించరువే యెందును - ఓహో!

ఇంత కోప మేమిటికే
యింత వంత మేమిటికే
ఇంతులు జగమున పతులకు
నింతలు సేయుదురటవే - ఓహో!

ఇప్పుడెగదె నా కౌగిట
కప్పితి నీ శోకమూర్తి
అప్పుడె నిలువున నీరై
యెప్పుడు ప్రవహించితివే - ఓహో!

అంత పగే పూనితివో
అంత కోప మొందితివో
ఇంతీ! నను శిక్షింపగ
నింకొక మార్గము లేదటె - ఓహో!

రాలపైన తొలినాళుల
కాలిడగా నోర్వలేవు
రాలను కొండల గుట్టల
నేలా ప్రవహించెదవో - ఓహో!

నీవు మహాపతిశీలవు
కా వని నే నంటినచో
అటు లంటిన నాకంఠము
కటారి త్రెంచకపోతిన - ఓహో!

వెన్నెలవలె తెల్లని నీ
సన్నని మేనిపసందులు
కన్నులకును కనిపించెను
చిన్నితరగచాలువోలె - ఓహో!

నీ వొయ్యారపు నడకలు
మాయురె! కనిపించెను పో
మలకలుగా ప్రవహించిన
సెలయేటి భవన్మూర్తిని - ఓహో!

నీ నవ్వులు నురుగులుగా
నీ వళు లవి తరగలుగా
నీ కన్నులు మీనులుగా
నీకరణిని ప్రవహించెదు - ఓహో!

నీ జఘనము నిసుకతిన్నె
గా జూచిన నాకన్నులు
ఊడిపడవు నేలపైన
నురిసిపోవు లోనె లోనె - ఓహో!

తనమొడ తప్పే యున్నది
అనుకోవే నాథునిదెస
వనితలు నీవలె కఠినలు
కనిపించరువే యెందును - ఓహో!

ఇంత కోప మేమిటికే
యింత వంత మేమిటికే
ఇంతులు జగమున పతులకు
నింతలు సేయుదురటవే - ఓహో!

ఇప్పుడెగదె నా కౌగిట
కప్పితి నీ శోకమూర్తి
అప్పుడె నిలువున నీరై
యెప్పుడు ప్రవహించితివే - ఓహో!

అంత పగే పూనితివో
అంత కోప మొందితివో
ఇంతీ! నను శిక్షింపగ
నింకొక మార్గము లేదటె - ఓహో!

రాలపైన తొలినాళుల
కాలిడగా నోర్వలేవు
రాలను కొండల గుట్టల
నేలా ప్రవహించెదవో - ఓహో!

తనమొడ తప్పే యున్నది
అనుకోవే నాథునిదెస
వనితలు నీవలె కఠినలు
కనిపించరువే యెందును - ఓహో!

ఇంత కోప మేమిటికే
యింత వంత మేమిటికే
ఇంతులు జగమున పతులకు
నింతలు సేయుదురటవే - ఓహో!

ఇప్పుడెగదె నా కౌగిట
కప్పితి నీ శోకమూర్తి
అప్పుడె నిలువున నీరై
యెప్పుడు ప్రవహించితివే - ఓహో!

అంత పగే పూనితివో
అంత కోప మొందితివో
ఇంతీ! నను శిక్షింపగ
నిం కొక మార్గము లేదటె - ఓహో!

రాలపైన తొలినాళుల
కాలిడగా నోర్వలేవు
రాలను కొండల గుట్టల
నేలా ప్రవహించెదవో - ఓహో!

ఈ దురదృష్టుడ నేమని
రోదించెద నడవులందు
నీదే నీదే తప్పని
వాదించిన వడవు లెల్ల - ఓహో!

ఇదిగో చేతులను చాచితి
నేడ్చుచుంటి కంఠ మెత్తి
ముదితా! వినిపించుకోనక
పోతివటే ప్రియురాలా - ఓహో!

నీకై యేడిచి యేడిచి
నా కంఠము సన్నవడియె
నా కన్నులు మందగించె
నా కాయము కొయ్యబారె - ఓహో!

ఈ యేడుపు రొదలోపల
నా యొడలే నే నెఱుగను
నా యీ దేహ మిదేమో
ఱాయివోలె నగుచున్నది - ఓహో!

కిన్నెర నడకలు

కరిగింది కరిగింది
కరిగింది కరిగింది
కరిగి కిన్నెరసాని వరదలై పారింది
తరుణి కిన్నెరసాని తరకల్లు కట్టింది
పడతి కిన్నెరసాని పరుగుల్లు పెట్టింది

కదిలింది కదిలింది
కదిలింది కదలింది
కదిలి కిన్నెరసాని వాదుగుల్లుపోయింది
సుదతి కిన్నెరసాని సుళ్ళుగా తిరిగింది
ముదిత కిన్నెరసాని నురుసుల్లు గ్రక్కింది

నడిచింది కడరాళ్లు
గడిచింది పచ్చికల్
తడిసి కిన్నెరసాని సుడులలో మెరసింది
జడిసి కిన్నెరసాని కడలందు వొరిసింది
సుడిసి కిన్నెరసాని జడలుగా కట్టింది

కరగగా కరగగా
కాంత కిన్నెరసాని
తరగచాలులమధ్య తళతళా మెరిసింది
నురుసుపిండులతోడ బిరబిరా నడిచింది
ఇసుకనేలలపైన బుసబుసా పొంగింది

కదలగా కదలగా
కాంత కిన్నెరసాని
పదువుకట్టిన లేళ్ళకదుపులా తోచింది
కదలు తెల్లని పూలనదివోలె కదిలింది
వదలు తెల్లనితాఁచు పడగలా విరిసింది

నడవగా నడవగా
నాతి కిన్నెరసాని
తోడిమ యూడినపూవుపడతిలా తోచింది
కడు సిగ్గుపడు రాచకన్నెలా తోచింది
బెడగుబోయిన రత్నపేటిలా తోచింది

పతి రాయివలె మారి
పడియున్న చోటునే
పడతి కిన్నెరసాని విడలేక తిరిగింది
ముగుద కిన్నెరసాని వగచెంది తిరిగింది
వెలది కిన్నెరసాని గలగలా తిరిగింది

తాను నదిగా నేల
నైనా ననుచు లోన
పూని కిన్నెరసాని పొంగిలింది పొంగిలింది
ముక్తగీతికవోలె మ్రోగింది మ్రోగింది
ఒకచోట నిలువలే కురికింది వురికింది

ఏ వుపాయముచేత
నైన మళ్ళీ తాను
మనిసి కిన్నెరసాని నగుదామ యనిపించి
ఆవలేనంత కోరికచేత విలపించి
ముగుద కిన్నెరసాని మొరసింది మొరసింది

తను వీడితే వోర్చు
కోనలేడు కాబోలు
బ్రతికుండగా యింత ప్రణయమ్ము కల దంచు
తెలిసితే యింకెంత చెలిమి వుండే దంచు
తలపోసి తలపోసి సొలసె కిన్నెరసాని

అటువంటి పతితోడి
అటువటింతి కాపురం
బిటుచేసికొంటినం చెక్కుడా తేసంత
వగచెంది వగచెంది వనిత కిన్నెరసాని
వసరింది వసరింది వనిత కిన్నెరసాని

తుంద కేమి చేయుగా
నెదవోక అలవోక
పతి రాయిగా మారి పడియున్న గుట్టపై
అతివ తన కెరటాలహస్తాలతో చుట్టి
వెతపొంది వెతపొంది బిట్టు ఘోషించింది

మాటి మాటికి కొండ
మాదిరిగా పడివున్న
తన సీటుకాణ్ని చేతుల కౌగిలిస్తుంది
పలకవా యని మోరితపడి పల్కరిస్తుంది
పతిగుట్టపై తాను వారిలియేడుస్తుంది

"ఓ నాథ! ఓ నాథ!
ఓ నాథ! ఓ నాథ!
నాకుమల్లే నీవు నదివోలె పారరా
జలముగా యిద్దరము కలిసి పోదాము రా
కెరటాలు కెరటాలు కౌగిలిద్దాము రా

ఓ నాథ ! ఓ నాథ !
ఓ నాథ ! ఓ నాథ !
నీయందు తప్పింక నేను చెయ్యను లేర
ఆన పెట్టితి వేని అడుగు దాటను లేర
ఇక జన్మలో కోప మింత పొందను లేర

రార ! ఓహో నాథ
రార ! ఓహో నాథ
వెలది నీ కిన్నెరా కలగిపోయిందిరా
నాతి నీ కిన్నెరా నలిగిపోయిందిరా
పడతి నీ కిన్నెరా బడలిపోయిందిరా

ఓ నాథ ! నీయందు
నేను చేసిన తప్పు
తిరిగి యెప్పటికైన తీర్చుకుంటానురా
నీత్రోవ నీదిరా నాత్రోవ నాదిరా
మరల నాతో నీవు మాటాడబోవురా,"

పిలిచింది పిలిచింది
పిలిచింది పిలిచింది
పిలిచి కిన్నెరసాని పిలుచుటాపేసింది

బడలి కిన్నెరసాని పడిపోయినట్లుంది
తరుణి కిన్నెరసాని కెరటాలు తగ్గింది

వనరింది వనరింది
వనరి కిన్నెరసాని
మండియారిననిప్పు మాదిరిగా నారింది
తన కర్మ మింతియే యని లోన ననుకుంది
తన కింక పతితోడి తగులు లేదనుకుంది

చేతులారా తాను
చేసుకున్నానాని
యింతి కిన్నెరసాని యేడ్చినా యేడ్పులూ
సుదతి కిన్నెరసాని చూపినా దుఃఖమూ
అవికూడ జలములై ఆమెలో కలిసినై,

"నీలిమబ్బుల బోలు
నిడివి నీచేతుల్లు
న న్నింక కౌగిలించగరావు కాబోలు
కడుప్రేమతో చేరగాలేవు కాబోలు
నెమ్మదిగ నాయొడల్ నిమురవు కాబోలు

నేను కోపము నంది
నీవ ప్రక్క నుండగా
వలదన్న కొద్ది నా పదము లొత్తుచు నీవు
తెలచి కౌగింటిలో తేర్చుకుంటూ నీవు
నా బొమ్మ తలచేర్చగా రావు కాబోలు

తలిరాకు వంటిమో
త్రని మెట్ట పెదవితో
తార్చి నా మోము సద్దగ రావు కాబోలు
నాయొడల్ మీవుల నంచపుకుప్ప యని చెప్పి
ఎల్ల తావులను ముద్దిడ రావు కాబోలు

అని సన్న గొంతుతో
వనరి కిన్నెరసాని
రొద యడంగిన పావురాయిగొంతుకవోలె
తనలోన తా నేమొ మెలమెల్ల రొదచేసి
కొనుచు పల్లపునేలకును డిగ్గి పడిపోయె

జలదేవతలు వచ్చి
నెలత కిన్నెరసాని
పదమంచు పదమంచు బలవంతపెట్టంగ
మరిమరీ పతిచుట్టు తిరిగి కిన్నెరసాని
వలవలా యేడ్చింది పలపలా కుందింది

జలదేవతలు వచ్చి
చలపెట్ట పతిగుట్ట
విడలేక విడలేక పడతి కిన్నెరసాని
చనలేక చనలేక చాన కిన్నెరసాని
పోలేక పోలేక బాల కిన్నెరసాని

జలదేవతలు వచ్చి
చలపెట్ట పతిగుట్ట
వదలగాలేక యా ముదిత కిన్నెరసాని
తల్లిదగ్గరనుండి తనమెడకు పలుపోసి
లాగగాబడ్డట్టి లేగలా సాగింది

సాగింది సాగింది
జాలుగా పారింది
ఆవుపొదుగున పాలు ధారకట్టినయట్లు
వనదేవతలు నీళ్లు వొలకబోసినయట్లు
తల్లి చల్లనిప్రేమ వెల్లివారినయట్లు

జాలుగా పారింది
జలజలా పొంగింది
లేతయెండలు దిశాళిని క్రమ్ముకొన్నట్లు
పాలాట్రగడము పాతరతీసికొన్నట్లు
ముద్దరాలిమనస్సు పొంగివచ్చిన యట్లు

జలజలా పొంగింది
బిలబిలా నడచింది
పరికిణీ తొక్కాడు పదియేండ్లకన్నెలా
చిన్నగంతులు వేయు తెల్లనాబెయ్యలా
పసిపాప సెలవివారిన బోసినవ్వులా

నడిచించి నడిచింది
నడిచి కిన్నెరసాని
నడిచి యందాలు చందాలుగా నడిచింది
గడియలోపల పెద్దకాల్వగా కట్టింది
అడివితోగుల రాణి యన్నట్లు తోచింది

ఏమి కిన్నెరసాని
ఏమి కిన్నెరతోగు
బంగారుతీగలో పానకమ్మైపోయె
కొబ్బరిపాలు వాకలుకట్టినట్లయ్యె
వెయ్యావులొకసారి పిదికినట్లైపోయె

జలదేవతల వెంట
సాగి కిన్నెరసాని
తెలితారకలవెంట వెలుగులా తోచింది
తలిరుపూవులవెంట తావిలా తోచింది
తెనుగుపాటలవెంట తీపిలా తోచింది

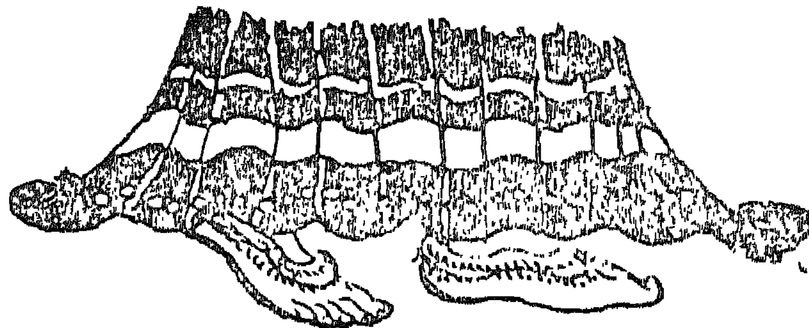
వాయ్యారినడలతో
వచ్చు కిన్నెరసాని
వనదేవతలు పూలు పై కుమ్మరించారు
భూదేవతలు ఎదురుపోయి దీవించారు
వాయుదేవతలు రమ్మని పాటపాడారు

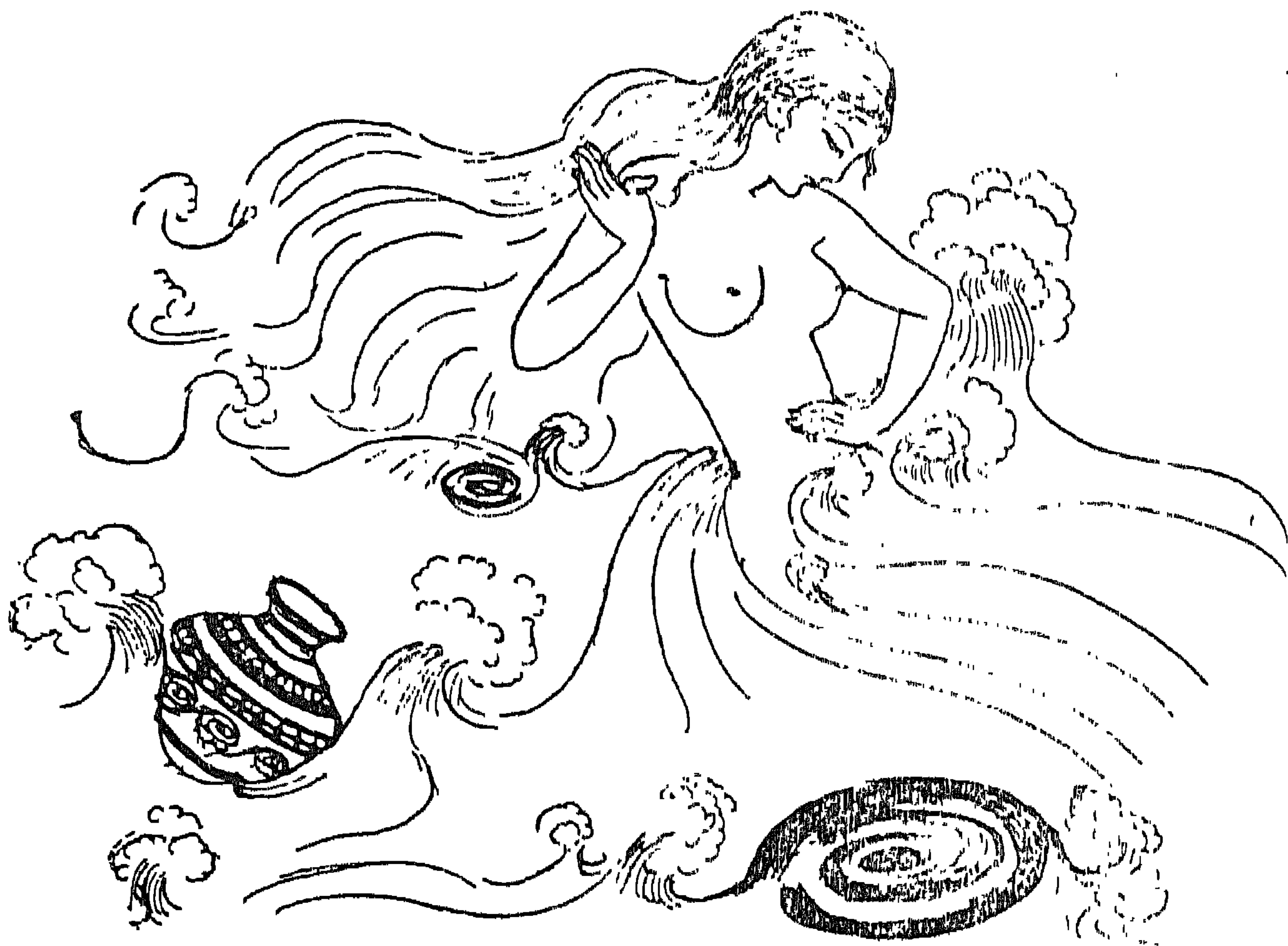
పాఱు కిన్నెరసాని
పజ్జలందున నిల్చి
కోకిలా తన గొంతుకోన విచ్చి పాడింది
పికిలిపిట్టలు మేలిరకముగా కూసినై
తెలుగుపిట్టలు వాళ్లు తెలియక పాడినై

ఎంతదూరము పోయె
నంతదూరముదాక
తెఱవ కిన్నెర వెన్క తిరిగి చూచుచు పోయె
పడతి కిన్నెర తిరిగి పతి చూచుచునె పోయె
నాతి కిన్నెర తిరిగి నాథు చూచుచె పోయె

పతివంక చూచుచూ
పడతి కిన్నెరసాని
పోయేటివేళలో భూమి తనంతగా
తోరమై విరియుచూ త్రోవగా చేసింది
కెరటాలతో చొచ్చుకోదు కిన్నెరసాని

బ్రతికి వున్నప్పుడూ
అతివ కిన్నెరసాని
యెంత ఒయ్యారియో యెంత నెమ్మదిచానో
అంత ఒయ్యారమ్ము అడుగడుగు పోయింది
అంత యిల్లాలి నెమ్మదితనము చూపింది





కిన్నెరనృత్యము

కెరటాలలో సుర్యు
తెరచాలులో సీటి
పారజాలులో కిన్నె
రటు కదలి యిటు కదలి
చిటితరంగాలతో - పాటితరంగాలతో
నటనాలు మొదలెట్టెనే - కొన్నిటి
తుటుములా కదలాడెనే

పువ్వుకన్నెలా జగా
రవ నవ్వులా వేల్పు
కవ చివ్వలా కిన్నె
రటు లూగి యిటు లూగి
చిటిలు కెరటాలతో - పెటిలు కెరటాలతో
జవ్వజవ్వన నూగెనే - తెలిమల్లె
పువ్వారువ్వులు పోయెనే

చిఱుగాలిలో నూగు
కొఱవంపులో నీటు
తరితీపులో కిన్నె
రటు లేచి యిటు లేచి
జల్లుతుంపురులతో - కొల్లతుంపురులతో
మెల్లమెల్లన నాడెనే - కెరటాల
జల్లులో ముంచెత్తెనే

నడినీటిలో మేలి
జడసందులో నీటి
ముడిపొందులో కిన్నె
రటు పొంగి యిటు పొంగి
రంగారునలలతో - పొంగారునలలతో
చెంగుచెంగున దూకెనే - క్రొంగొత్త
సింగారములు వాలికెనే

సురగాలిలో పొంగు
తరగాలిలో నీటి
తెరడాలులో కిన్నె
రటు పొరలి యిటు పొరలి
పరుగెత్తు నురుగుతో - తరు లొత్తు నురుగుతో
గల్లుగల్లున మ్రోగెనే - జల్లుమని
వెల్లువల్ విరజిమ్మెనే

సొనజారుతూ నీటి
పనవాలుతూ అంద
మున సోలుతూ కిన్నె
రటు చెదరి యిటు చెదరి
చిన్నారినడలతో - పొన్నారినడలతో
వన్నెవన్నెలు పోయెనే కిన్నెరా
క్రొన్నెలాతళు క్రొప్పెనే

చిఱుతేనెలా అచ్చ
రల గొంతులా గజ్జె
యల మ్రోతలా కిన్నె
రటు మొరసి యిటు మొరసి
గలగలారవళితో - జలజలారవళితో
మెల్లిగా నూగాడెనే - కెరటాల
జల్లుగా మునురెత్తెనే

తెగపాడుతూ అంద
ముగనాడుతూ తేనె
వగ లోడుతూ కిన్నె
రటు వాలి యిటు వాలి
తళుకువాకలతోడ - బెళుకువాకలతోడ
మలకలై నటియించెనే - తెలినీటి
పులకలై బుగ్గత్తెనే

లయ పెంచుతూ మధ్య
లయ దించుతూ పాట
రయ మొంచుతూ కిన్నె
రటు సోలి యిటు సోలి
తెలి నీటిమేనితో - తలిరాకుమేనితో
ఒయ్యారములు పోయెనే - కిన్నెరా
అయ్యారె యనిపించెనే

ధణధంగిణాం దధోం
గిణ తక్కిణాం మద్దె
లలమ్రోగితలై కిన్నె
రటు మ్రోగి యిటు మ్రోగి
చిఱువెల్లుసోనలై - సిరు లొల్కుసోనలై
మృదుతాండవము చేసెనే - వనవీథి
పదువుపాయలు కట్టెనే

ఘలు ఘల్లునా వెల్లు
వల పిల్లునా కొల్ల
వలిజల్లునా కిన్నె
రటు తొ్రిక్కి యిటు తొ్రిక్కి
గిలుకుటందియలు నా - తళుకుటందియలు నా
అలల నురుసులు తోచెనే - ఆమధ్య
జలాజలా పొంగెత్తెనే

జిగి శెళ్కులా ధగా
ధగ తళ్కులా జగా
జిగి కుల్కులా కిన్నె
రటు నవ్వి యిటు నవ్వి
అలల పెన్నురుసుతో - సెలల పెన్నుగుసుతో
తెలుగు పొడుగులు పోయెనే - కిన్నరా
తెలుగు తీపులు చిమ్మెనే

తెలినుర్వులో చెమ్మ
టలు చిమ్ముతూ అలస
టలు క్రిమ్ముతూ కిన్నె
రటు సొక్కి యిటు సొక్కి
చిఱుమీను కనులతో - క్రీను మీను కనులతో
సొగతనములు పోయెనే - లోగొంతు
రాగాలు వెలయించెనే

తమి కోనలో నిటా
రము గ్రుక్కుతూ నిగా
రము లొల్కుతూ కిన్నె
రటు తెగిరి యిటు తెగిరి
ననమేని వంపుతో - సునుమేని ముంపుతో
కాలిగజ్జెలు మ్రోగనే - జల్లుమని
క్రాలు కెరటాల్ చిందెనే

అల కోనలో మంచు
వలి సోనలో వెల్లు
వల వాలలో కిన్నె
రటు లోడి యిటు లోడి
రస మేలు రూపుతో - పస మేలు రూపుతో
సొగసు వంపులు వంగెనే - వెన్నెలా
చిగురు మంపులు నూపెనే

తలి రోర్పుతో నీటి
యలలూర్పుతో అంద
ముల మార్పుతో కిన్నె
రటు తూగి యిటు తూగి
బిగువు టందాలతో - నగవు లందాలతో
నిండుగా ప్రవహించెనే - పువ్వుల్ల
చెండులా చెలు వొలికెనే

చిఱురాలపై మిట్టు
లగు నేలపై మెట్టి
లగు చేలపై కిన్నె
రటు దూకి యిటు దూకి
గ్రిక్కదలు నీటితో - చిక్కవడు నీటితో
నీటి గుబురులు కట్టెనే - విరిపూల
తోటలా తళు కొత్తెనే

తెర పొర్లుతో యీగి
కొను మర్లుతో ఒర్గి
వడు దొర్లుతో కిన్నె
రటు తరలి యిటు తరలి
పావురా మెలుగుతో - తీవలా మెలుగుతో
ఒత్తుకొని తగగొప్పెనే - తరగల్లు
ఒత్తిల్లి తట మొత్తెనే

అడవిలో చిఱుపాయ
లై వాకలై పోన
లై జాలులై కిన్నె
రటు పారి యిటు పారి
దివ్యనృత్యములతో - దివ్యనిస్వనముతో
దిగ్గగంతము లంటెనే - సురనదీ
దీప్తి దిక్కుల చిమ్మెనే

జిలుగు టందియలతో
కులుకు క్రొన్నడలతో
వెలది కిన్నెరసాని
వలుత్రోవలుఁగ బోయి
తెలిపూల తేనెవాకలు వారగాఁ జేసి
తెనుగు వాగ్రైపాఁగనే - నత్రాఁపి
తెనుగు పాటలు పాడెనే

కిన్నెరసంగీతము

కొనలన్ని ముంచుకొనివచ్చు సెలయేటి
చాన కిన్నెరసాని జలజలా స్రవియించు
తరగలో, పైకెగయు
నురుగులో, క్రొంగ్రొత్త
తేనె కాలువ లూరెనో - అమృతంపు
వాన చినుకులు జారెనో

తేనె తరగల పిండుతోన జలజల సాగు
చాన కిన్నెరసాని జాలైన మేలైన
వాకలో, అందాల

రాకలో, బంగారు
జిలుగు గంటలు మ్రోగెనో - చిన్నారి
బిగువు నవ్వులు సాగెనో

తేనెలై కలకండ సోనలై వానలై
చాన కిన్నెరపాట సాగులాడుట చూచి
చివరలో, చివురొత్తు
సవురులో, క్రొమ్మావి
వింతగా సిగ్గందెనో - కోకిలా
గొంతులో కద లాడెనో

చెఱకుపానక మెట్ట జీరపాకము వోలె
తరుణి కిన్నెరపాట తారులాడుట చూచి
పువ్వులో, లేసంజ
రువ్వులో, దానిమ్మ
తెల తెల్లనయి పోయెనో - క్రొంజిల్క
పలుకులో పస దప్పెనో

ప్రొద్దుకాకల జారిపోవు మంచునుబోలె
పొలతి కిన్నెరపాట పొంగిపోవుట చూచి
నీటిలో, కిన్నెరా
పాటిలో, అడవిలో
తోగుల్లు పారాడెనో - క్రొంజలువ
వాగుల్లు సాగాడెనో

పికిలి పిట్టల యీలలకు క్రొత్తసాటిగా
సకియ కిన్నెరపాట జరగు లాడుట చూచి
సాములో, చిఱువెచ్చ
జాములో, మెల్లగా
పగలు పులకలు పొందెనో - మల్లెలా
సొగసు వెలుగులు చిందెనో

తొలి వెన్నెల చివుళ్ల తెలినిగ్గు విరజిమ్మ
వెలది కిన్నెరపాట విరిసి పోవుట చూచి
తెలుపులో, వెన్నెలా
మలుపులో, రేచాన
సిరివెల్లి పచరించెనో - విరిపూల
నెరతావి తెర మెంచెనో

తలిరాకుకన్న మెత్తని యందమునుబోవు
తరుణి కిన్నెరపాట తాన మందుట చూచి
ఎడదలో, ఆనంద
జడధిలో, లోకాలు
పులకితమ్మయిపోయెనో - రసవార్ధి
చులుకితమ్మయి పోయెనో

చిలుత తంగేటిజుంటి జీబు చిక్కనవోని
చిన్నికిన్నెరపాట జీరసాగుట చూచి
పూలలో, తేనెల్ల
చాలులో, కొసిందేంట్లు
కదలు లాడుట మానెనో - వాకపై
పదువులై పరువెత్తెనో

ఒకసారి సన్నగా ఒకసారి విన్నగా
ఉవిద కిన్నెరపాట యొయ్యారములు చూచి
కళ్ళలో, లేవచ్చ
మళ్ళలో, పసిలేళ్ళు
బెదరు చూపులు చూచెనో - మైనిగల్
నదరుగా కనిపించెనో

అంచ కన్నియయెల్లు అడవి సాగినయట్లు
అతివ కిన్నెర పాట అతిసన్నగిలి పోవ
పొరలలో, సనసన్న
తెరలలో, చిఱుగాలి
యీపాట సాగించెనో - ఉయ్యాల
తో పాటు వూగించెనో

అందరి త్తెల జిల్గుటందె మోగ్రిసినయట్లు
చిందె కిన్నెర పాట జిలుగుల్లు పోవగా
కూతలో, లేతమ్మి
మేతలో, రాయంచ
లాండొంటి పేర్మించెనో - సింగార
ముండి కలయిక పొందెనో

ఏటి కిన్నెర పాట ఎగిరెగిరి మిన్నంది
సాటి తారల నడుమ చాలుగా నిరవొందు
దవ్వులో, జాబిల్లి
నవ్వులో, కొర్రెక్కారు
తలిరు పూవులు చిమ్మెనో - చొక్కంపు
తెలుగు వెలుగులు క్రిమ్మెనో

కంచు గీసినయట్లు కదలు తరగలతోన
మించె కిన్నెర పాట మేలిపోకలు వోవు
నిగ్గులో, అందంపు
జగ్గులో, వన మెల్ల
ఒక పాటమై పోయెనో - తనుదాన
మెలుగలేకే పోయెనో

ముద్దు ముద్దుగ నడచి ప్రౌఢ బాలిక నాడి
మురిపమ్ముగా పాడి ముగుద కిన్నెర సాని
యెడదలో, ఎదురైన
బెడదలో, కష్టాల
కడలియే కల గాంచెనో - కన్నీటి
కడవలే ప్రవహించెనో



కడలి పొంగు

గాలి పిల్లలై పోయి పూదెనో
మొగిలు కన్నెలు పోయి చెప్పెనో
తగని కోరికచేత తనలో కడలిరాజు
సొగసు కిన్నెరసాని చూడాలె ననిపించి
ఉఱ్ఱట్ట లూగెనూ
మిఱ్ఱెక్కి చూచెనూ

మిస మిసని మింటికై పొంగెనూ
మసక మసకల కళ్లు విప్పెనూ
ఎంత దూరా నుందో యీ చిన్ని పడుచంచు

సంతోసమే మేను సకలమ్మున్గా మారి
మిరి మిర్రి చూచెనూ
బాట వేళ్ళ నిలచెనూ

ఉబికి కెరటా లూగులాడెనూ
గుబురులై ఉప్పొంగి పోయెనూ
తన యొడ ల్తన కేమొ తెలియ సట్లయిపోయి
తరుణి కిన్నెర అందమే లోక మయిపోయి
సళపెళా కాగెనూ
గలగలా వ్రాగెనూ

తన నీటిగుణ మెందు పోయెనో
తన చల్లదన మెందు దాగెనో
పరగ తనలోనున్న బడబాగ్ని శిఖ పొంగి
తన శరీర మ్మెల్ల దహియించి నట్లుగా
తట పటయి పోయెనూ
తపియించి పోయెనూ

గంగ తన యిల్లాలు కాదటే
యమున తన యిల్లాలు కాదటే
ఎంతమందీ లేరు ఇన్ని యేళ్లా వచ్చి
చిన్ని వాగును చూచి చిత్త మెరియించుకో
తనకు నిది తగదూ
కడలిరాజునకూ



ఏనాటి ముసలి యీ కడలీ
ఏనాటి పెద్ద యీ కడలీ
తిరిగి నలుగురిలోన తిరుగ నేర్చినవాడు
పరగ కామమునకై బడలిపోయె నటన్న
తన కేమి పరువూ
కడలి రాజునకూ

తన కున్న మరియాద యెంతా
తన కున్న గౌరవం బెంతా
లోకాలు తప్పుత్రోవల పోవునాయని
సర్ది చెప్పగలట్టి సామంతుడీ రాజు
తాను గా దిగెనా
తప్పు దారులకూ

అన్ని వాగులవంటి దగునా
అన్ని తోగులవంటి దగునా
మంచి కిన్నెరసాని మగని కెక్కినచాన
కొంచె మేమో పొంది కోప మిట్లయినంత
తన్ను పొందునటే
తనకు దక్కునటే

వాగుగా తా నెప్పు డైనదో
తోగుగా తా నెప్పు డైనదో
జల జలా స్రవియించి బిలబిలా ప్రవహించి

కడలిరాజు హొంరంగు కౌగింటలో దూరు
టపుడె వ్రాసినదీ
అన్ని వాగులకూ

అని పొంగిపోయెనూ కడలీ
అని వూగులాడెనూ కడలీ
తనపైన తారాడు పడవ లల్లల నాడి
వచ్చెనంచు తుపాను భయ ముంది కొందగా
తెరచాప లూగా
కెరటాలు కొప్పిమ్మా

కెరటాలు పొంగినా కడలీ
తరగ లూగాడినా కడలీ
సొగసు కిన్నెరసాని చూ పందుకొనుటకై
గగనమ్ము కొసదాక కెరటాలు వుబికించి
దూరాలు చూచెనూ
బారలూ చాచెనూ

పొంగిపోయిన కడలి చూచీ
మిన్ను ముట్టిన కడలి చూచీ
ఈ అకాలపు వేళ యేమో కడలి పొంగి
పోయెబో లోకాలు ముంచివేయునో అంచు
కళవళం పడెనూ
జగము లన్నినూ

ఊగులాడిన కడలి చూచీ
ఉబికిపోయిన కడలి చూచీ
ఉప్పు పెనగా వచ్చి ఉర్వి అంతా పొంగి
తెప్పలై నేలపై తేలియాడునో అంచు
కళవళం పడెనూ
జగము లన్నినూ

అడుగడుగో బాడబము పొంగే
అడుగడుగో నేలపై వచ్చే
అనిమానిసులు పిరికితనముగా చెప్పుకుని
మేనిలో ప్రాణాలు బిగియగా పట్టుకుని
కదలిపోయి రహో - ఒక రొకరి
వదలి పోవరహో

వచ్చె వచ్చెనటన్న కడలీ
పొంగె పొంగెనటన్న కడలీ
ఎంత చూచినను అట్లే నిల్చిపోవగా
ఎంత సేపటికి అట్లే నిల్చి ఉండగా
పిరికి తగ్గినదీ
జగము లన్నిటికీ

ఎట్లు పొంగిన దట్లు పొంగీ
ఎట్లు నిల్చిన దట్లు నిల్చీ
ఒక నీటిబొట్టయిన ఉరలి నేలకు రాక

కడలి అచ్చోటనే కదలకుండుట చూచి
పిరక పోయినదీ
కొంత సేపటికీ

కడలి పొంగిన దంతెకానీ
కడలి ఉబికిన దంతెకానీ
కడలి తా చెలియలికట్టదాటునె యంచు
కడలిమాత్రము బద్దె గడచిపోవునె యంచు
కడగి యనుకొనిరీ
బుడుతమానిసులూ

అన్నివిధముల లోక మాడెనూ
అన్నిరీతుల జగము చెప్పెనూ
చిన్ని కిన్నెరసాని చిత్తాన పొగ లెగయు
క్రొన్నిప్పుకలు లోన కుమిలించి దహియించు
ఎవ్వా రెఱుగుదురూ
నవ్వేటి జనులూ

కడలి మిన్నుల తాకు చూచీ
కడలి తరగలవ్రాగు చూచీ
కడలి తనకోసమై బడలుపడిపోవు నని
కడలి తనపై వలపు కమ్ముకొనివచ్చె నని
కన్నె రెరిగినదీ
కీడు వలచినదీ

మనసులో పెద్దదిగు లుట్టీ
ఎదలోన పెద్దవగ పుట్టీ
కదలిపోయెడినీరు గడ్డకట్టించుకో
సాగిపోయెడినీరు సాగ కింకించుకో
బిట్టు కోరినదీ
బెట్టు కుందినదీ

ఓనాథ నిను వీడి వచ్చి
ఓరాజ నిను వీడి వచ్చి
నా యొడల్నయితమ్ము నానాజనులు కోర
యీ యోవపుంబ్రిమ కేల పొందితినిరా
అంచు వగచినదీ
అంచు ఉురలినదీ

అచటనే నిలిచిపో నెంచూ
అచటనే ఆగిపో నెంచూ
కాని నీటిగుణమ్ము కదలిపోవు నెగాని
చాన కన్నెరకోర్కె సాగించునే తాను
జలజలా కదలీ
బిలబిలా కదలీ

రాయడ్డముగ చేసి నిలుచూ
పాదలడ్డముగ చేసి యాగూ
ఇంత నిల్చితి నంచు నెంచి లో నుప్పొంగి
పొంత పొంతలరాళ్ళు పాదలు పైపైపొంగి
అడవి పరుగెత్తూ
అంతలో నేడ్చూ

కిన్నెరదుఃఖము

హా యని కిన్నెర యేడ్చెన్
తనమనోహరుడు శిలయైనాడని
తా నేమో యీవాగైనా నని
హా యని కిన్నెర యేడ్చెన్

ఊగులాడు కెరటాల నాపుకొన
సాగులాడు తరగల్లు నిల్పుకొన
పాగిలిపోవు తనగుణము చంపుకొన
చాలక చాలక చాలక చాలక

హా యని

తనతోందరయును తనపతి ప్రేమయు
తాను చేసినా తెలివితక్కువయు
తనపతి చూపిన త్యాగగౌరవము
తలచుకు తలచుకు బోరున బోరున

హా యని

ఏడుపునిప్పక తెగసి చిమ్ముకొని
ఏటినీరముల నెండగట్టుకొని
చేటు తప్పిపోయేటిరీతిగా
బాట యేల కనరాదని రాదని

హా యని

చుక్కనైతే యీ బెడద తప్పునే
మొక్కనైతే యీ వగవు తప్పునే
అక్కట నా చెలువుని దెన చేసిన
యిక్కలుషము నే దాటు టెట్టు లని

హా యని

కడలి లోకములు నేలేరాజట
కడలి ధర్మములు నిలిపేదొరయట
కడు పతివ్రతల కవయ నెంచుటలు
కడలికి తగునా తగునా యిట్లని

హా యని

అతడు మంచివాడే యగునేమో
సతి వాగై ప్రవహించిన దంచన

అతనికోసమే అయినదటంచును
మతి తలపోయుట తప్పెట్లగు నని

హా యని

ఏడ్చిఏడ్చి జలమెల్ల నెర్రనయి
ఏడ్చిఏడ్చి తనువెల్ల నల్లనయి
ఏడ్చిఏడ్చి నురుసుల్లు తెల్లనయి
ఏడ్చిఏడ్చి నడకల్లు వేగమయి

హా యని

బొట్టు బొట్టు కొక వేయియొదలుగా
తరగ తరగ కొక వేయినోళ్లుగా
బడలి నీరమే యేడుపుమయమై
కడలిమ్రోత లెక్కుడు భయమిడగా

హా యని

గాలిపొరలలో కదలాడినవో
అడవిచెట్లలో అణగారినవో
వెలుగుదారులను విచ్చిచొచ్చినవో
కిన్నెరయేడుపు సన్ననియెలుగులు

హా యని

కిన్నెరయేడుపు సన్ననియెలుగులు
విన్న యడవిలో చిన్నిపులుగుగమి
కిన్నెరతోపాటుగ గొంతులలో సన
సన్నని యేడ్పులు జాలువార్చగా

హా యని

శిలయైనపతిం దెలిచినగాలులు
మెలమెల్లగ లేవ తరగలు నూగగ
చలచల్లన పొ్రగానుమ్మలు తేరగ
తలిచిన కోలంది దుఃఖము పొంగగ

హా యని

క్రొత్తవాగు పరతెంచి వచ్చె నని
క్రొత్తతోగు పరతెంచివచ్చె నని
క్రొత్త క్రొత్త రయా పాలసినములు
క్రోలగవచ్చినపులులు దిగుల్పడ

హా యని

ఎక్కడెక్కడీమృగములు వచ్చెను
ఎక్కడెక్కడీపులుగులు వచ్చెను
ఎక్కడెక్కడీ గాలులు వచ్చెను
కిన్నెర నోదార్పుటకై పాపము

హా యని

కిన్నెరయేడుపు చూచి పులుగులూ
కిన్నెరదుఃఖము చూచి మృగములూ
కిన్నెరయేడుపు చూచి గాలులూ
ఓదార్చగలే కవియునేడ్చెనూ

హా యని

చూడివచ్చినాలేడి, కిన్నెరా
గాఁడి వారినా మెడదలోపలా

వాడి వాడి లేజివురు వత్తులై
బేడిసకన్నులనీరము వెట్టగ

హా యని

ఒడ్డునందు కుం చేటికూన లవి
చిన్ని చెవులు తెగనిక్కపొడుచుకుని
ముందుకాళ్ళు లింపొంద నెత్తి యో
దార్చలేక తెల తెల్లవోవగా

హా యని

గూళ్ళలోన తమ పిల్లల వదలెను
మేతకొరకు పోవాలని మానెను
అడవిపులుగు లల్లల్ల చేరుకుని
అడవివాగు నోదార్చ వచ్చెనా

హా యని

పికిలి పిట్టలూ అడవి పిచ్చికలు
నీటిపులుగులూ నేలపులుగులూ
తెగగుమికట్టిన తెలుగు పిట్టలం
దొకటి యేడ్పు మఱియొకటి యేడ్వదా

హా యని

కిన్నరయేడుపు సన్నని యెలుగులు
మిన్ను మన్ను నడి మెడము నెడమునా
చిన్ని వెలుగులో పిన్న గాలిలో
సన్న సన్నగా జాలువారగా

హా యని

చిన్ని కిన్నెరా నన్నని యెలుగులు
పిన్నగాలి కెరటాల చొచ్చునా
ఎన్నడో వెనుకటి బ్రతుకున నిక్కాలి
విన్నవాటివలె విరవిరబోవును

హా యని

చిన్ని కిన్నెరా నన్నని యెలుగులు
చిన్ని చెట్ల క్రొంజివురు లూగుచునా
ఎన్న నందనముగున్న మావులం
దున్న తుమ్మెదలరొదవలె మొరయును

హా యని

పడతి కిన్నెరా ప్రిన్నని యెలుగులు
అడవిపచ్చికలయందున ప్రాకును
అడవి పావురా యెడబా టగ్గికే
గుడగుడ గొంతున కూసినయట్లుగ

హా యని

అల్ల నల్ల కిన్నెర యేడుపు లవి
వెల్లివిరిసి గోదావరికెరటము
లల్లలాడు నా నడిమినందులో
మెల్లగ దూరెను మొర లిడుపోలిక

హా యని

అల్లనల్ల కిన్నెరయేడుపు లవి
మెల్లమెల్ల గోదావరిగర్భము

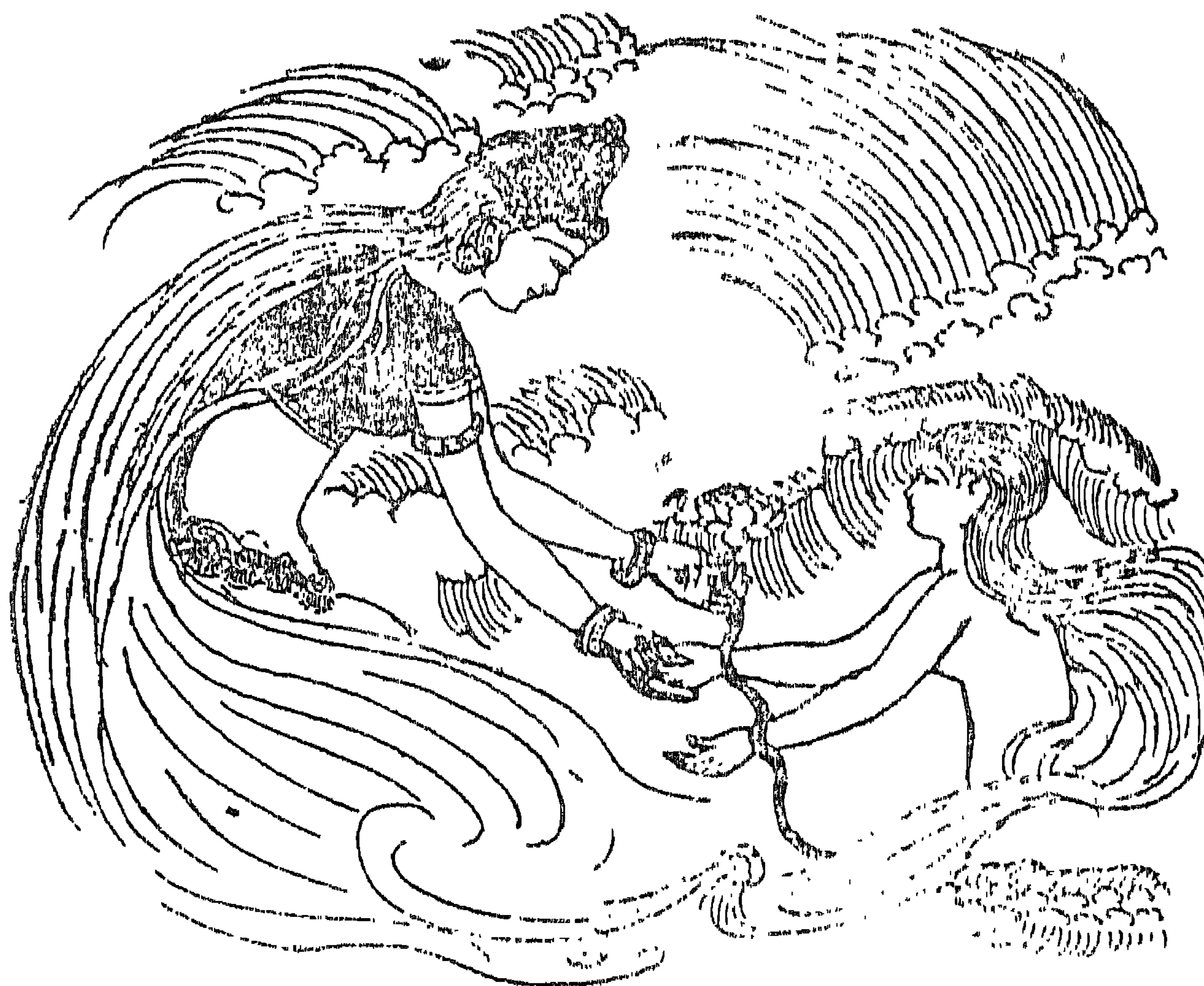
వెల్లిలోన చొరబారి మొత్తుకొని
గొల్లుమనుచు మొరపెట్టుకొన్నయవి
హా యని

గోదావరి యీవార్త విన్నదీ
గోదావరినది గుండె కరగినది
గోదావరినది జాలి పొందినది
గోదావరి కన్నీరు కార్చినది
హా యని

గోదావరినది పొంగివచ్చినది
గోదావరి తా నభయ మిచ్చినది
గోదావరి కెరటాలు చాచినది
గోదావరి రమ్మన్నది కిన్నెర
హా యని

కిన్నెర యెదలో పొంగిపోయినది
కిన్నెర యెదలో తాండవించినది
కిన్నెర మరి కన్నీరు కార్చినది
కిన్నెర తనకత చెప్పుకున్నదీ
హా యని

కిన్నెర తన కెరటాలు తగ్గినది
కిన్నెర తన యూగిసల నాపినది
కిన్నెర గోదావరి కెరటాలకు
చిన్నియలలు తా నంది యిచ్చినది హా యని



గోదావరీ సంగమము

గోదావరీదేవి గుండె జలజలలాడి
ఆడగోని మనసు కదలాడీ   జాలి
పాడులో పెల్లగిలి వూడీ   కిన్నెరా
గేదంగి తెల్లరేకత్తు క్రొత్తరగలో
చాదుకొని పెనుతరగ లూగే   ఆవాగు
నాదుకొని యామొవగ పాగే

గోదావరీజాలిగుండె గూడులు కదలి
సాదుకిన్నెర కెదురుపోయీ   ఆమె
లోదిగులు తరగ చేదోయీ   వారించి

ఆదరముచే నాతో సహము కౌగిట బూని
ఏది నీ మొగము నాతల్లి అన్నదీ
నీదిగులు నిక మాను చెల్లి

గోదావరి పేదగుండె లోతులు గలిగి
రా దగ్గరకు రమ్మా తల్లి ఎంత
సాదువే నా ముద్దు చెల్లి నీ వెన్ని
రాదగని కష్టాలరాశి నెత్తిగొని వమ్మ
నీదుపతి శిలరూపు పొందీ నీ వేము
ఓడె వనవాగుగా చిందీ

గోదావరిజాలిగుండె సిగ్గులు తడిసి
నీ దుఃఖ మెంతదో తల్లి నన్ను
నాదరువుగా నమ్మ చెల్లి నిను చూచి
పేదలై లోకాలు పెద్దలై యేతేటి
జోదులే మతిచెడిరి తల్లి నీయేడ్పు
రోదసిని నిండినది చెల్లి

గోదావరియెడద కోనలను కోతపడి
రా దగ్గరకు రమ్మా తల్లి కడలి
జోదింక నిను కనదు చెల్లి నాతల్లి
నాదు గర్భమున నిన్నాదుకుని ఉంటాను
నీదు నెగులునుపోవ చూడూ కడలి
నీదు జోలికి నింక రాదూ

గోదావరీదేవి కొసమనసులో నొరసి
ఏది నీ యొడలు నా తల్లీ చేర్చు
నాదు కౌగింటిలో చెల్లీ తల్లి నీ
లేదలిరు కెరటాలు నాదు కాళ్వాల నింతు
నీదు బొట్టును కడలి కనడూ నాతల్లి
నీదు సంగతి కడలి వినడూ

గోదావరీమహాకూలంకషామృత
శ్రీదివ్యమధుతరంగాలూ చిన్ని
పాదుకిన్నెరతరంగాలూ కలసికొని
పోయిదిగాను గంగాసరస్వతులనీరములు
చాదుకొను తళుకు లురలించే చూడగా
సైదోడుతనము మెరిపించే

గోదావరీదేవి కొసతళుకుముత్తెముల
మాదిరి సెలంగు కెరటాలూ చిన్ని
పాదు కిన్నెర తరంగాలూ కలసికొని
లేదళుకు వెన్నెలలలో తలిరుమల్లికల
మూదలించిన యట్లు వాలిచే అవ్వాని
పాదలించిన యట్లు వలచే

గోదావరీదేవి కోరగించే మొగలి
వాదరు హారంగు కెరటాలూ చిన్ని
పాదుకిన్నెరతరంగాలూ కలసికొని

గోదుమలవన్నె తెలికొర్తె మబ్బులజంట
ఊది కలసిన యట్లు పొలిచే అందాల
గాదిలికవుంగిళులు మలచే

గోదావరీదేవి కోలుసునగే నన్న
నాదు సేసే తరంగాలూ చిన్ని
సాదుకిన్నెర తరంగాలూ కలసికొని
పిదిలో పెద్దక్క పిన్నక్క సవ్వళ్లు
బోదె లాదిగినయట్లు పొలిచే రతనాల
బాము లంచిన యట్లు పొలిచే

గోదావరీదేవి గునిసియాడే మీను
లీదులాడే తరంగాలూ చిన్ని
సాదుకిన్నెర తరంగాలూ కలసికొని
మీది వుయ్యాలలో మిసమిసను పసిపాప
మాదిరిగ కలసికొని పొలిచే నునుకాంతి
మేదురములై వెలుగు మెలిచే

గోదావరీదేవి కోరి కిన్నెరసాని
సాది తనలో కలుపుకొనెనూ నీటి
పాదులో గుచ్చెత్తుకొనెనూ ప్రేమతో
నాదేవి యాచాన మోదాన కెరటాలు
సాదు నీరము కూడుకొనిరీ కోమలాం
భోదములవలె మొరసుకొనిరీ

గోదావరీదేవి కోరి కిన్నెరసాని
సాది తనలో కల్పుకోగా కడలి
పాదుకోరిక పెల్లగిలగా కోపాన
ఆదేవి నదలించ నాలోచనము చేయు
కాదంచు మదిలోన నెంచూ మనసులో
వాదించు రంగు చెడునంచూ

గోదావరీదేవి గొప్ప వంశపురాణి
కాదనేందుకు వీలులేదూ ఆమె
కాదన్నపని సేయరాదూ అందులో
ఏది తనదెస న్యాయ మేదారి నాదేవి
కాదన్నపని మంచి దనునూ లోకాలు
వాదించితే మెప్పు గనునూ

గోదావరీదేవి గొప్పగుణముల చాన
వాడుపొందేపనుల రాదూ న్యాయ
మేదారి విడి యెందు పోదూ అందులో
ఆదేవి మున్ను సీతారాము లొకరొకరి
నేదుకొను నెడబాటు నెరుగూ పరుల క
ష్టాదులకు మదిలోన మరుగూ

గోదావరీదేవి కోరి కిన్నెరసాని
సాది తనలో కలుపుకొన్నా కడలి
యేది చేయగలేక యున్నా అందరూ

ఓ దొరా! నీ కట్టు లీదగులు కాదయా
కాదు పతిభక్తులను కోరా ఆవాగు
పేదరా లది నీకు మేరా

గోదావరిదేవి కొను సప్తఋషులు ఏ
డ్డాదివాహిని తప్పకోదూ తప్పి
నేదునే గాని క్రైకోదూ నీవు సి
గ్గేది కోపింతువా యేమొగము పెట్టుకొని
పోదు వాదేవికడ కింకా ఏరీతి
నాదేవికోల మాస్తు వింకా

గోదావరిదేవి గూడి కిన్నెరసాని
సైదోడుగా మారినంతా కోర్క
కేదారి మాయమయినంతా తనపొంగు
మైదించుకొని కడలిలో దించుకొని కడలి
మీదిపొంగుకు దించుకొనెనూ లోలోన
నాదుగా తెగ మొరసికొనెనూ

గోదావరీనీరుకూడి కిన్నెరనీరు
ఏది యేదో తెలియనంతా కోర్క
కేదారి మాయమయినంతా తొల్లింటి
సాదురూపము పొంది సాగి చెలియలికట్ట
కేదో మెలమెల్లగా చెప్పా పడవలకు
పోదారిగా నీర మొప్పా

గోదావరీదేవి కూడి కిన్నెరసాని
సొదిగులు లేక తెలివొందే చల్ల
సాదుతరగల గుములు చిందే మనిసిగా
నేదారినో చచ్చుటేగదా మరి యిపుడు
లేదు చావో తనకు నైనా అనుకుంది
లేదు చావును మగని కైనా

కిన్నెర వైభవము

తూర్పులో తెల్లనై తోచిన ఉషఃకాంత
తొలి మావిలేబూత దూసెను పికీకాంత
తలలపై రతనాలు తళతళా మెరిసేటి
నల్లతాచులు దూకి నాట్యమాడేటట్లు
మెరసింది కిన్నెరా ఒడ్డుల్లు
ఒరిసింది కిన్నెరా

పొందమ్మ తెలివాంద పొడిచింది క్రొంబొద్దు
మేల్కొను మొగాలతో మోంగిన దడవిసద్దు
పసపుబట్టలు ఆరపట్టగా నేలపై

గాలి తేబారలలో కదలు లాడినయట్లు
కదలింది కిన్నెరా కాంతితో
మెదలింది కిన్నెరా

ప్రొద్దెక్క గాలిలో పుట్టింది చిఱువెట్ట
పొదల బుర్రుమని కూసింది కోమటిపిట్ట
రేలచెట్టాకెల్ల రాలి క్రొత్తచివుళ్లు
తొడిగి లేయెండలత్రోవ దూకినయట్లు
పొలిచింది కిన్నెరా తెలుఫుల్లు
మలచింది కిన్నెరా

జాము జామున్నర సాగెను చదల ప్రొద్దు
నెమలికూతలతోడ నిండిన దడవిసద్దు
తరగ విరిగినచోట తరణికాంతులు ప్రబ్బి
గాజుముక్కలు సూర్యకాంతి మండినయట్లు
పొదలింది కిన్నెరా అందాలు
వదలింది కిన్నెరా

మిగుల తా నడిమింట మెరసిమండెను తరణి
నెగడె కాంతారమ్ము నిశ్శబ్ద మగు కరణి
మరకతమ్ములు నేల పరచగాపడ్డట్లు
పారుటాకులమీద పసిమి యూదినయట్లు
నడచింది కిన్నెరా సొగసుల్లు
ముడిచింది కిన్నెరా

మూడుజాముల ప్రొద్దు పొగి జారినది మింట
వెనుకపట్టెను తమ్మివిరిమేల్వాలపువంట
కళ్ళమ్ము తుడిచి పండిన గోదుమలకుప్ప
తూర్పుగాలులకు తూర్పారపట్టినయట్లు
జారింది కిన్నెరా   పైడిగా
మారింది కిన్నెరా

మారగా బారగా ప్రొద్దు వాటారింద
పొలము పిచ్చికగుంపు పురుగు మే తేరింది
అడవిచెట్టులనీడ లవఘుళించిన నీరు
నలువుతిరిగిన పైరు నాట్యమాడినయట్లు
తరలింది కిన్నెరా   తరగల్లు
ఉరలింది కిన్నెరా

కొండ దగ్గరినగా క్రుంకింది ముదిపొద్దు
మింట వచ్చెను పిట్టగముల రెక్కలసద్దు
అడవిలో బోయ వేటాడినట్టి మృగాల
తొడునులం బడి నల్లతోగు వారినయట్లు
నడచింది కిన్నెరా   రంగుల్లు
ముడిచింది కిన్నెరా

నల్లగా రేచాన నడచింది తొలిజాము
గొల్లుగా బొబ్బలిడె క్రొల్పులుల్ పెనుదీము
దొడ్డదారముంగిళ్ల తోరణాలుగ వ్రేలు

హరినీలమణుల కాంతులు ప్రబ్బినట్లుగా
మారింది కిన్నెరా ఊటలై
ఊరింద కిన్నెరా

నడిరేయి నల్లనై నాట్యమాడిన దడవి
విడిపులుల్ మృగముల వెదకి చంపెను తడవి
నీరుసాగునా యేమొ నీరు కన్పడరాక
తరగ నవ్వడిమాత్రి గురుతు పట్టెడు నిట్లు
పోయింది కిన్నెరా నలుపులా
చేయంది కిన్నెరా

శుక్లపక్షము వచ్చి చూచుచుండగ మింట
శోభిల్లె చిన్నిజాబిల్లి తారలజంట
తెచ్చి మణులుగ ఛాదీవెండి కంసాలి
మూసలో కరగించి పోసినయట్లుగా
ఆడింది కిన్నెరా తళతళ
లాడింది కిన్నెరా

తలిరాకుతుద దక్కె తారెను వసంతమ్ము
కోకిలోర్చెను నెమలికూతలకు పంతమ్ము
మగనిపే రెడబాటు పొగల సగమయిపోయి
బహు సన్నగిలిపోయి పాలిపోయిన మేన
మెరసింది కిన్నెరా, ఎదలోన
మొరసింది కిన్నెరా

ఎడనీరు కాల్వలై యేగులై పోవ్వ
నడి మృగమ్ములు దప్పికల తీర్చుకొనురీతి
సాగింది కిన్నెరా   బూదిరం
గూందింది కిన్నెరా

మండుటెండలు గాసి మాడ్చినది గ్రీష్మమ్ము
కొండయంచులనుండి కురిసినది హిమమ్ము
నీటిపుట్టము తొలగి నిలువెల్ల నిప్పులో
యేటియిసుకలు మండి యెసగిపడిపోవగా
ఏడ్చింది కిన్నెరా   తను వెల్ల
మాడ్చింది కిన్నెరా
అడవిలో చిఱువూటయట్లుగా కనలాడి
పాలలో కలిపిన పంచదారవిధాన
రుచి హెచ్చె కిన్నెరా   సితమణి
చ్ఛవి గుచ్చె కిన్నెరా

వడగళ్లతో వచ్చిపడె వానకాలమ్ము
పుడమి పచ్చికలతో పొంగెను ససాలమ్ము
పతిగుట్ట మొగిలుతోడున కుమ్మరించిన
అతిప్రేమవారి దేహ మెల్ల నిండగా
సుడిసింది కిన్నెరా   అందాలు
తడిసింది కిన్నెరా

నలగఁగొట్టిన పంగనామాల చెరుకులో
నలిబూదెరంగు పానకము జారినయట్లు
పడిచింది కిన్నెరా నల్లనై
నడచింది కిన్నెరా

అంచరెక్కలతోడ సరుగుదెంచె శరత్తు
పంచలందున తెల్పుపడె కొంచెము సరిత్తు
మొదలిపొంగులు పోయి పోనుపో స్వచ్ఛమై
దేరుకొన్న మనోహరుని ప్రేమపోలిక
కదిలింది కిన్నెరా కెరటాలు
మెదలింది కిన్నెరా
బంగారుతీగలో పానకమ్మును బోలె
మరియు చిక్కనగాక మరియు పల్చనగాక
తరలింది కిన్నెరా వడ్లరం
గురలింది కిన్నెరా

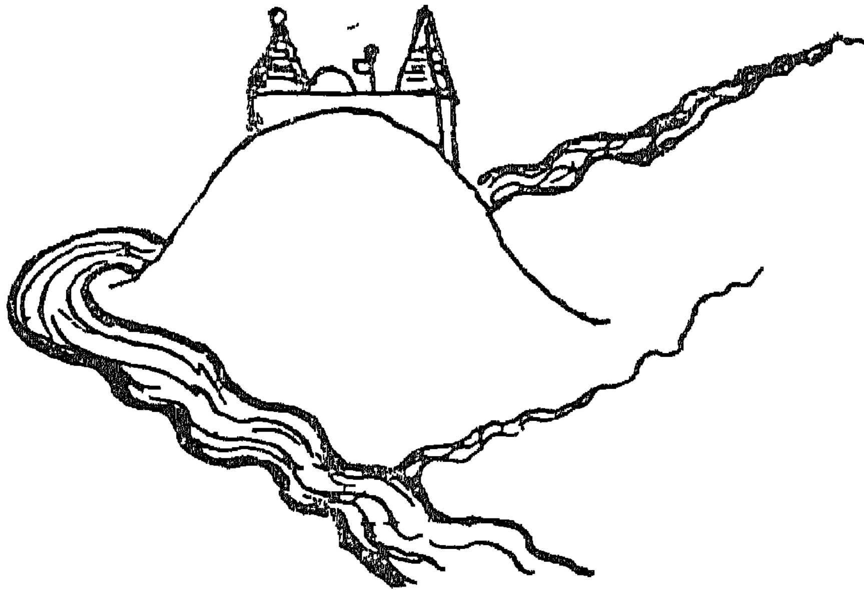
దిశదిశల్ మంచులో తేలించుకొనె కారు
తెల్లనై తరగల్లు తేలించుకొనె నేఱు
రాణివాసమువోల్చు రమణి మేల్ముసుగులో
వెండితీగవితాన వెలిగిపోయెడునట్లు
వెలిగింది కిన్నెరా దారిలో
మలగింది కిన్నెరా

శైవాభిషేకరంజన్నారికేళగ
ర్భాంబువుల్ వాక్రుస్తై అడవి పారినయట్లు
కదిలింది కిన్నెరా ముత్యాలు
వదలింది కిన్నెరా

శిశిరాగమము వచ్చి చెట్లయాకులు దూసె
ముసలులై జంతువులు ముడుచుకొని కన్మూసె
పతిప్రేమ చూరాడి బహుగా సమాధవించి
పొలతిదేహ మ్మెల్ల మాడుచెట్లు [illegible]
పొలిచింది కిన్నెరా నిలుకడల్
వలచింది కిన్నెరా
రాలి యెండినయాకు లోపలపడి నీరముల్
మూగి యెర్రని క్రొత్త మధువు కాలువయట్లు
తోచింది కిన్నెరా యొగ్రసై
యేచింది కిన్నెరా

ఋతువు ఋతువున మారు రుచులలో కిన్నెరా
కారు కారున మారు కాంతిలో కిన్నెరా
తెలుగు సత్కవిరాజు పలుకందుకోలేని
చవులూరి చవులూరి జలముల్ల ప్రొర్లువై
కదిలేను కిన్నెరా
సాగేను కిన్నెరా

తెలుగుదైవమ్ము భద్రాద్రిపై నెలకొన్న
రామయ్య అతనిదర్శనము చేసేతోవ
కాచింది కిన్నెరా
తెలుగుయాత్రికుల కందిచ్చు చల్లనినీడ
పుణ్యాత్మ కిన్నెరా
తెలుగుయాత్రికుల కందిచ్చు చల్లనినీరు
పూతాత్మ కిన్నెరా
తెలుగుదైవమ్ము భద్రాద్రిపై నెలకొన్న
రామయ్య అతనిదర్శనము చేసేతోవ
కాచింది కిన్నెరా



కోకిలమ్మ పెండ్లి

తేతబుర్రలు కొక్కొరిస్తే
ఆతగాళ్ళతో యేమిగానీ
తాత తాతలనాటి కతలూ
తవ్విపోస్తానోయ్ !

ఊగులాడే కడలితరగలు
నాగుబాముల కోడెలల్లే
ఒడ్డుదాకా ప్రాకి ప్రాకి
ఒరిగిపోతా రోయ్ !

ఒడ్డుదాకా అడివి, అడివిలో
దొడ్డచెట్లున్నాయి తరగల

వూగులాడే గాలిచేత
వూగుతుంటారోయ్ !

అడవిలోనూ కడలిలోనూ
అర్ధరాత్రివేళ అప్పుడు
తొగరుకన్నుల చుక్కకన్నెలు
తొంగిచూస్తారోయ్ !

పొద్దుకూకేవేళ వొడ్డున
ముద్దు ముద్దుగ తిరుగుతూంటూ
సొగసునడకల గాలిపిల్లలు
సోకుపోతారోయ్ !

సుళ్లు తిరిగే కడలినడుమా
చూపు కందీ అందకుండా
తెప్ప లేసుకు పాముపడుచులు
తేలిపోతారోయ్ !

ఒడ్డునే బంగారుచేలూ
ఒడ్డునే పూవుల్లుచేత్లో
ఊరికే యిట్లంటెచాల్ పా
లుబికిపోతారోయ్ !

* * *

నేను చెప్పేకతలు జరిగి
యెన్నినా ళ్లయ్యిందో అప్పుడు
మలలు పొదలూ కొండకోనలు
తెలుగునా డంతా!

కడలివొడ్డున పల్లె వొక్కటి
కలదు, ఱే డున్నాడు దానికి,
అప్పటికి యీ తెలుగు లంతా
గొప్ప యెకిమీళ్లా!

వెదురులో ముత్యాల పేరులు
కదురులో దారాలబట్టలు
ఎదురుగా నెలపొడిచినట్లే
ఏపుమీరేడోయ్!

దొడ్డదొర, అతగాడినేలలో
ఎడ్డెపనులే చేయ రెవ్వరు,
దొంగనాగరికతలో దేశం
తూలిపోలే దోయ్!

ఉన్నవాళ్లకు ఎంతనేలా
దున్నుకుంటే చాలుతుందో
మించి ముట్టరుకూడ పైనా
చిన్నచెక్కయినా

మిగిలినా అడవ్వాంలు, కొండల
ఎగురుతూ, మబ్బ్వాల కన్నల
తగులుతూ, తరిలోన వానలు
కురుస్తుంటాయోయ్ !

అందరికి కావలసినంతా
వుంది, యెవ్వరితోడ నెవరికి
నెన్నడూ చూడలేమన్న
చిన్ని తగవైనా !

ఆ వాంకి కూతుళ్లు ఇద్దరు,
మోదుగులు పూశాయి పువ్వులు,
వారి పేరులు, చిలకతల్లి,
కోకిలమ్మానూ

కోకిలమ్మా నల్లనిదే
చిలకతల్లీ పచ్చనిదే
చిలకతల్లికి కోకిలమ్మకు
ఎప్పుడూ పడదూ

చిలకతల్లీ చిన్ననాడే
పలుక మొదలెట్టింది ముద్దుల
మొలకలై తండ్రికీ మేనూ
పులకరించిందీ

ఎన్నో యేడ్లూ వచ్చినాయీ
కన్ను లింతగ తెరచినాదీ
పాపమేమో! కోకిలమ్మకు
మాటలే రావూ

చిలకతల్లికి రంగురంగుల
చీరలూ తెస్తాడు తండ్రీ
కోకిలమ్మను ఊరికే నే
కోపపడతాడూ

చిలకతల్లీ నవ్విపోతే
తండ్రి మారూ పలుకకుంటే
తల్లివంకా చూచి కోకిల
తెల్లపోతుందీ

చిలకతల్లీ వెక్కిరిస్తే
తండ్రి వచ్చీ కసురుకుంటే
తల్లివెనుకా దాగిపోతూ
తల్లడిలుతుందీ

తల్లి యేమీ చెయ్యలేకా
తాను కూడా విసుక్కుంటే
కోకిలమ్మా లోనె లోనే
కుమిలిపోతుందీ

రోజు రోజూ కడలితరంగల
రొదలలో కలసి హోరుస్తూ
నురుసులోపల పట్టిచూదామంటే
నిలిపి పోతుంది

అడవిలో యే పిట్టకిందో
అంత యెగ్గు తెలుసుకోని
కూరుచున్నది కూరుచుండే
కుంగిపోతుంది

చెట్టుతోనో పుట్టతోనో
చెప్పుకుందామన్నగానీ
ఎట్టివాడో వాడు నోటా
పెట్టలేదాయె

కొండవాగుల్లోను పొద్దూ
గూకులూ కూర్చుంటె యినకలో
గూళ్ళులేని పిచ్చికలకీ
గూళ్ళు కడుతుందీ

కొండవాగుల వెంట పోతూ
కొండపువ్వులవంక చూస్తూ
ఎంత పొద్దోయినా గానీ
యింటికే పోదూ

ఒకొక్కప్పుడు తెల్లవాళ్ళు
అడివిలోనే వుండిపోతే
తల్లి ఊరక తెల్లవాళ్ళా
తల్లడిలుతుందీ

* *

వానరోజులు వచ్చిపోగా
చలిపగళ్ళూ సాగిపోగా
ఆకురాలుట ఆగి చివురులు
జోకతాల్చాయీ

చివురులూ కొమ్మలాచివరా
గుబురులై గుబురులాచివరా
పూవులూ నాలుగూవైపుల
బుగులుకొన్నాయీ

చివురులో యీనెల్లె, పసిరిక
పూవుల్లో తేనెల్లె, పలపల
చిలకతల్లికి కోకిలమ్మకు
వయసు వచ్చిందీ

చిలకతల్లీచమువు చూచీ
చిలకతల్లీసొగసు చూచీ
గాలిపిల్లలుకూడ లోపల
కలతపడ్డారూ

చిలకతల్లిఅంద మంతా
చిందిపోయా అన్నివైపుల
కనులచూడనివారుకూడా
అనుకునేవారే

చెట్లరాణీ తలాడిస్తూ
చిలకతల్లీవోసుకతలే
నింగిలో దవ్వ్యాస యెచ్చటా
పొంగి పాడింది

పొద్దుకూకే వేళ తిరుగుతు
ముద్దు లొలికే గాలిపిల్లలు
చిలకతల్లిఅంద మెప్పడు
వాలకపోస్తారూ

ఎల్లవారూ చిలకతల్లిని
పెళ్లికై కోరారు, తండ్రి
తల్లి మాత్రము పిల్లదాన్ని
కళ్ల కాస్తారూ

కడలిఅడవుల తేండ్లు తమలో
కలుపుకుంటారేమొ అనుకుని
గడపదాటి చిలకతల్లిని
కదలిపోనీరూ

ఇంటిముంగిలి దాటనీకా
ఇంటిపనులూ చేయనీకా
కంటికీ రెప్పాకమల్లే
కాచుకుంటారూ

చిలకతల్లీ సొగసువాకలు
చిలవలై పలవలై యందపు
మొలకలై తేనెలాచినుకులు
గలవరించాయీ

చిలకతల్లీ అందమేమో
చిలకతల్లీ పెళ్లి యేమో
తల్లి తండ్రి కోకిలమ్మను
తలచనే పోరూ

* *

ఒక్క మధ్యాహ్నంబునందున
చెక్కులను కుండలప్రభ లవి
పిక్కటిల బ్రాహ్మణుం డొక్కరు
డక్కడికి వచ్చెఁ

చిలకతల్లీ తల్లిదండ్రులు
చేరవచ్చిన అతనికోసము
కోరినట్టివి యన్ని యిచ్చి
ఆదరించారూ

వేదపనసలు చెప్పుకుంటూ
పాదములకూ కాలు త్రిప్పుచు
ఆయనా తెలుగురాజింట్లో
ఆగివున్నాడూ

అతని వేదధ్వనులు వింటూ
అతనివర్చస్సంత కంటూ
చిలకతల్లీ అతని తపసలో!
నిలిపివేసింది

సంగతంతా తెలిసి ఱేడూ
పొంగిపోయాడేమొ కానీ
తల్లికే చిలకతల్లంటే
వెళ్లకొచ్చింది

* * *

కోనలందూ అడవులందూ
కోకిలమ్మా తిరుగుతోంది
ఎంత యేడుస్తోందా తల్లీ
యింటికే రాదూ

ఏ యెఱుంగని నేలవాడో
యింటికొస్తే వాడిమీదా
చిలకతల్లీ వలపు తానూ
నిలిపివేసింది

కోకిలమ్మాన్న యింటికైనా
రాక అడవుల్లోన తిరుగుతూ
పోకిళ్ళమారైంది, తల్లికి
కాకపోయిందీ

అడవులెంటా కోనవెంటా
బుడబుడా చను సెలలవెంటా
అడుగులూ తడబడా వెదుకుతు
నడచిపోయిందీ

రెండుజాముల వేళ ఘులులూ
పండుకొని రొప్పేటినీడల
గుండె గుబగుబలాడ పోయీ
కూతు వెదికిందీ

పెద్దపులులు సివంగులూ ద
ప్పికలు తీరగ నీరు త్రాగే
దొంగత్రోవల సెలమొదళ్లా
తొంగిచూశిందీ

అడవిమొకములు తిరుగులాడే
ఎడము లేనీ అడుగులొప్పే
అడవిలోపలికోన లెల్లా
తడివిచూశిందీ

పెద్దపులులను కూడ చంపి
పీల్చి పిప్పిగ చేసివేసే
అడవికుక్కలు పారిఖలాడే
కడలు చూశిందీ

కోళ్లనూ తిని కొండసిలువలు
కళ్లు మూసుకు నిదరపోయే
బిల్లుడడవిలో వున్నరంటూ
వెళ్లిచూశిందీ

ఎచట పోయీ వెదకినానూ
ఎందు లేదూ కోకిలమ్మా,
ఎచ్చటుందో తల్లిగుండే
వ్రిచ్చిపోయిందీ

ఒక్కసెలయేట్లోకి వేరూ
మిక్కిలీపోయినా ముషిణీ
ప్రక్కచెట్టూక్రింద కూర్చుని
స్రుక్కిపోయిందీ

తల్లివెనకా యింతసేపూ
మెల్లగా వస్తోంది కోకిల
తల్లిబాధా కళ్లచూశీ
గొల్లు మన్నాదీ

ఉరుములా ఉరిమింది కోకిల
మెరుపులా మెరిసింది కోకిల
వొక్కగొంతున తల్లివొళ్లో
వొచ్చిపడ్డాదీ

తల్లి బిడ్డను బిడ్డ తల్లిని
కళ్లు మూసుకు కౌగిలించీ
ఒళ్లు తెలియక చెట్టు మొదటా
ఒరిగిపోయారూ

ఒరిగిపోయిన తల్లి బిడ్డా
ఒరిగినట్లే అయిరిగానీ
ఒక్కరైనా లేచి కళ్లూ
తెరవనేలేదూ

తల్లిబిడ్డలప్రేమ అంటే
యిల్లాగు వుండా లటంటూ
మెల్లగా పాడింది అడివిలో
పిల్లసెలయేరూ

తల్లిబిడ్డలప్రేమ అంటే
యిల్లాగు వుండా లటంటూ
కానలోనీ తీగలన్నీ
కదలులాడాయీ

తల్లిబిడ్డల ప్రేమ అంటే
యిల్లాగు వుండా లటంటూ
గాలిపిల్లలు వెదురులో రా
గాలు తీశారూ

తల్లిబిడ్డల ప్రేమ అంటే
యిల్లాగు వుండా లటంటూ
ప్రకృతి దేవీ వాళ్లు తెలియక
పాట పాడిందీ

ఎప్పుడూ గిలకల్లె అడవిలో
ఎచట చూస్తే అచట వుండే
చిన్నికోకిల లేక అడవీ
చిన్నపోయిందీ

కోకిలమ్మా తానమాడని
కోకిలమ్మా పుక్కిలించని
అడవిలోపలి వూటయేటికి
అందమే లేదూ

కోకిలమ్మా చివురు కోయని
కోకిలమ్మా పూలు తురుమని
అడవిలోపలిచిన్న చెట్లకు
అందమే లేదూ

కోకిలమ్మా తిరుగులాడని
కోకిలమ్మా లేని అడవీ
కోసలకు తోలుకారుటందం
కొరతవడ్డాదీ

తల్లిఅంటే అంతప్రేమా
వెళ్లక్రిక్కిన కోకిలమ్మకు
చావు లేదని మావిచివురూ
సాగులాడిందీ

తల్లిఅంటే అంతప్రేమా
వెళ్లగ్రిక్కినకోకిలమ్మా
మునిగిపోదని అడవిపూటా
ముర్మరించిందీ

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
వెళ్లగ్రిక్కిన కోకిలమ్మా
బ్రతికి వస్తుం దంచు అడివీ
పాటపాడిందీ

పొద్దుకూకేవేళ వెన్నెల
ముద్దుగా కాసింది జాబిలి,
చావు లేనేలేదు ప్రేమకి
చావు లేదందీ

వానలన్నీ వెనుకపట్టే
కోనలన్నీ నీరుపట్టే
ఆకు రాలే కారుకూడా
ఆగిపోయిందీ

చిన్న మొగమున కుంకుమిడినా
కన్నె పేరంటాలి నల్లే
చెలువుగా అడివంత కొత్తగా
చివురు తొడిగిందీ

గోదుమావన్నె త్రాచల్లే
కొబ్బరిపాలల్లె అడవి
చిన్నిపూటా వొదిగ వొదిగీ
చెన్ను వొలికిందీ

* * *

ఎక్కడో అడివిలో చివరా
చక్కగా సన్నగా యేదో
చిక్కనైనా తేనెపాటా
జీరు వారిందీ

ఆపాట వింటూనె అడివీ
అడివిగా నిలువెల్ల, పోయిన
వొక్కచుట్టం వచ్చినట్లూ
వులికిపడ్డాదీ

సన్నగా పోతున్నప్పూటా
జాలు జాలింతై వెడల్పై
పట్టలేకా ఓర్పు జలజల
పరువులెత్తిందీ

కోకిలమ్మా అదుగో మళ్ళీ
కూసెనంటే కూసె నానీ
వచ్చెనంటే వచ్చె నానీ
బ్రతికెనంటే బ్రతికె నానీ

ఒళ్ళు తెలియక అడవిప్పూటా
పార్లిపోయిందీ
చెన్నుతరుగని మావిమోకా
చివురు తొడిగిందీ

అంతలోపల సశవి కందం
అతిశయించిందీ

* *

అంతలో పూవుల్ల రేడూ
వింతవింతల సోకు లేలిక
చెక్కులా నవ్వులు చిలుకుతూ
చేరవచ్చాడూ

ఏడాది కొకసారి వస్తా
ఏడాది కొకసారి తెస్తా
ఎన్నిపువ్వులు, అతని వేనూ
వన్నెలూ చిన్నెల్

వచ్చావటయ్యా పూలతేడా,
తెచ్చావటయ్యా పూలరాజా,
నీవు తెచ్చిన పూవులే కా
నికలకిస్తామూ

కోకిలమ్మను ముద్దు పెళ్ళి
కూతురును చేస్తాము, పెళ్ళి
కొడుకునూ చేస్తాము నిన్నూ,
కూర్చి వేస్తామూ

కోరి నీ అందానికీ మా
కోకిలమ్మా గొంతుకునకూ,
సొగసు చేతా పాట చేతా
తగీపోయిందీ

రావయ్యా ఓ పూలరాజా
రావయ్యా ఓ అందగాడా
కోకిలమ్మకు నీవు, నీకూ
కోకిలా తగునూ

పెండ్లి

*

వారిపెళ్ళికి అడివి అంతా
తోరణాలైనాయి చివురులు
కాపలాకాసినై పూలులూ
గండశిలలందూ

సన్నాయి పాడింది తెల్లని
సన్నసీసెలవ్రాట పూలా
వెన్నెలై ప్రకృతి తల్లేమో
కన్ను తెరిచిందీ

పూలసోనలు కురిసినై, తే
నేలపాటలు విరిసినై, అం
దాల తోరిపలు వెలిసినై, రాజ
నాలు పండినవి

చిలకతల్లి మహోస్వయంబున
నిలిచినవి సాంస్కృతికవాక్కులు
కోకిలమ్మా తెనుగుపలుకూ
కూడబెట్టిందీ